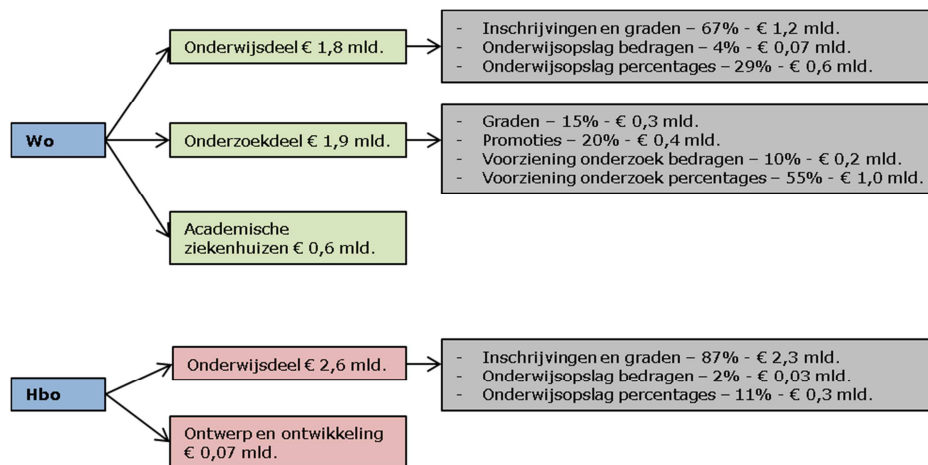

Bijlage 1 – Beschrijving bekostigingsmodel hoger onderwijs.

- Afbeelding 1 is een schematische weergave van het bekostigingsmodel voor hoger onderwijs. De rijksbijdrage voor universiteiten wordt opgedeeld in een onderwijsdeel, onderzoekdeel en een deel ondersteuning geneeskundig onderwijs en onderzoek. De rijksbijdrage voor hogescholen is opgedeeld in een onderwijsdeel en een deel ontwerp en ontwikkeling. Daarnaast ontvangen instellingen tot en met 2017 middelen in het kader van het experiment prestatiebekostiging hoger onderwijs.

Afbeelding 1: schematische weergave van het bekostigingsmodel hoger onderwijs.

Noot: bedragen en percentages komen overeen met de stand uit de tweede rijksbijdragebrief 2017.

- Instellingen krijgen de rijksbijdrage rechtstreeks uitgekeerd in de vorm van een lumpsum. Instellingen bepalen zelf op welke wijze zij de rijksbijdrage verdelen over de verschillende faculteiten, opleidingen of afdelingen. De middelen voor academische ziekenhuizen afkomstig uit de rijksbijdrage van het wo, dienen universiteiten onverwijld door te geven aan de academische ziekenhuizen.
- De omvang van het onderwijsdeel wordt jaarlijks bijgesteld voor veranderingen in studentenaantallen. Deze correctie vindt plaats op basis van de referentieraming (prognose voor ontwikkeling van studentenaantallen tot en met 2030). Deze extra middelen of korting worden verdeeld via de post “inschrijvingen en graden”. Het onderzoekdeel wordt niet bijgesteld voor veranderingen in studentenaantallen.
- Ieder onderdeel van de rijksbijdrage kent een variabele en een vaste component. In het onderwijsdeel vormt de onderwijsopslag in percentages de vaste voet en in het onderzoekdeel is dat de voorziening onderzoek in percentages. Een vaste voet houdt rekening met vaste kosten van instellingen, bijvoorbeeld voor personeel, onderzoeksinfrastructuur en huisvesting. De vaste voet van universiteiten bestond al ver voor de jaren tachtig. Het aandeel van de Technische Universiteit Delft is bijvoorbeeld in 1991 vergroot in verband met de aanwezigheid van een kernreactor.
- De variabele component in het onderwijsdeel wordt verdeeld op basis van het aantal bekostigde inschrijvingen en graden. De variabele component in het onderzoekdeel wordt verdeeld op basis van het aantal bekostigde graden en het aantal afgeronde promoties en ontwerpercertificaten. In het onderzoekdeel wordt een vast percentage van 15% verdeeld over het aantal bekostigde graden en een vast percentage van 20% wordt verdeeld over het aantal afgeronde promoties en ontwerpercertificaten. In het onderwijsdeel wordt het bedrag dat beschikbaar is, na aftrek van de onderwijsopslag in bedragen en de onderwijsopslag in percentages, verdeeld over het aantal bekostigde inschrijvingen en graden.
- Bekostiging voor een inschrijving of graad kent drie verschillende tarieven afhankelijk van de soort opleiding: laag, hoog en top. Bijvoorbeeld: economie is laag, techniek is hoog is en geneeskunde is top. De verhouding tussen laag, hoog en top en bijbehorende bedragen worden weergegeven in tabel 1. Voor een hoog bekostigde inschrijving of graad ontvangt een universiteit dus 1,5x het bedrag van een laag bekostigde inschrijving.

Tabel 1: Bekostigingsniveaus opleidingen in het hoger onderwijs.

	Hbo	Wo	
	Onderwijsdeel Per inschrijving en graad	Onderwijsdeel Per inschrijving en graad	Onderzoekdeel Per graad
Laag	€ 5.249 (1,00)	€ 3.709 (1,00)	€ 1.981 (1,00)
Hoog	€ 6.719 (1,28)	€ 5.564 (1,50)	€ 2.972 (1,50)
Top	€ 7.874 (1,50)	€ 11.128 (3,00)	€ 5.944 (3,00)

Noot: bedragen komen overeen met de stand uit de tweede rijksbijdragebrief 2017.

- Bij de verdeling van de rijksbijdrage wordt een t-2-systematiek gehanteerd. Dat wil zeggen dat wijzingen in het aantal studenten en graden pas vijftien maanden later meetellen in de verdeling van de rijksbijdrage. Zo telt bijvoorbeeld het aantal inschrijvingen op 1 oktober 2017 mee voor de verdeling van de rijksbijdrage voor het jaar 2017.
- Hogescholen met wo-opleidingen ontvangen wel bekostiging uit het onderwijsdeel wo (inschrijvingen en graden), maar niet uit het onderzoekdeel wo.
- Naast de rijksbijdrage, ontvangen instellingen ook inkomsten uit de tweede geldstroom (NWO) en derde geldstroom (EU-subsidies en inkomsten uit contractonderwijs- en onderzoek), alsmede inkomsten uit collegegelden. De middelen uit de tweede en derde geldstroom zijn niet vrij besteedbaar maar geoormerkt voor onderzoeksprojecten.

Historische ontwikkeling bekostigingsmodel hoger onderwijs.

- Het huidige bekostigingsmodel is ingevoerd in 2011 na intensief overleg met en instemming van de Vereniging Hogescholen, de VSNU en studentenbonden. Daar zijn vele wijzigingen in de systematiek aan vooraf gegaan, van verdeling op declaratiebasis en het aantal ingeschreven studenten, tot aan een studentonafhankelijk basisbedrag om meer stabiliteit te brengen in de bekostiging (een vaste voet, die bij hogescholen 11% is en bij universiteiten 29% in 2016). Dit is ook in lijn met het advies van de Commissie Veerman uit 2010 dat pleit voor een groter aandeel vaste financiering zodat instellingen hun academisch profiel kunnen aanscherpen.¹ In aanvulling op de herziening van 2011, zijn voor de jaren 2013-2017 prestatieafspraken met individuele hogescholen en universiteiten toegevoegd aan het verdeelmodel.
- Een effectief bekostigingsmodel moet enerzijds stabiliteit creëren en anderzijds prikkels bevatten om prestaties te belonen. Met de invoering van het huidige bekostigingsmodel en de maatregelen uit de Wetenschapsvisie 2025 naar aanleiding van het IBO Wetenschappelijk onderzoek, is de stabiliteit en voorspelbaarheid in de bekostiging vergroot. Binnen de eerste geldstroom is er meer balans gekomen tussen variabele bekostiging (inschrijvingen en graden) en vaste bekostiging (vaste voet). Vanaf 2017 is de invloed van de promotiecomponent in het onderzoekdeel gemaximeerd op 20% van het onderzoekdeel en wordt er in het onderzoekdeel uitgegaan van driejarige gemiddelden voor graden en promoties.² Van het huidige bekostigingsmodel gaan prikkels uit om de voorkeuren van studenten goed te accommoderen in het onderwijs en het behalen van diploma's en promoties te belonen, maar is er voor de instellingen vooral ook ruimte om zelf accenten te leggen.

¹ Veerman, C. (2010), Differentiëren in drievoud. Advies van de Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel.

² Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2014), Wetenschapsvisie 2025: keuzes voor de toekomst.